# Regeringsrätten

## Rättsfall

**Nedskrivning av finansieringsföretags lånefordringar**

Besvär av Kundkredit Aktiebolag angående inkomsttaxering 1976.

Kundkredit Aktiebolag — i fortsättningen benämnt bolaget — ägdes av Svenska Finans Aktiebolag, dotterföretag till Svenska Handelsbanken. Bolagets huvudsakliga kreditgivning gällde diskontering av avbetalningskontrakt från säljföretag med vilka bolaget tecknat kreditavtal. Bolaget svarade enligt kreditavtalen för alla kundförluster, för viss del av dessa eller för ingen del av sådana förluster. Bolaget lämnade också krediter för viss typ av lån. Genom lagen (1980:2) om finansbolag blev bolaget underkastat tillsyn av bankinspektionen.

I bolagets självdeklaration 1976 nedskrevs fordringarna med 1 500 000 kr. Den totala reserveringen uppgick därefter till 10 377 000 kr, motsvarande 4,43 procent av utnyttjade krediter och 3,25 procent av beviljade krediter. Avbetalningsköp utgjorde ca 88 procent av de utestående fordringarna, och under året beviljade krediter var i genomsnitt utnyttjade till 73 procent.

TN vägrade avdrag för den med 1 500 000 kr gjorda nedskrivningen med hänsyn till omfattningen av tidigare avsättningar satt i relation till konstaterade förluster.

Bolaget yrkade i besvär att bli åsatt taxering i enlighet med den avgivna självdeklarationen och anförde bl a: Bolaget var ett sådant penningförvaltande företag som avsågs i punkt 1 åttonde stycket av anvisningarna till 41 § KL. Vid sådant förhållande skulle lagret av utestående fordringar tas upp till vad som framstod som skäligt. En skälig nedskrivning av fordringar, som ej avsåg konstaterade förluster, borde medges med i räkenskaperna angivet belopp, eftersom bolagets verksamhet vad angick risk för förlust, prisfall m m var att jämställa med bankverksamhet och då vid 1976 års taxering för affärsbankernas del generellt gällt rätt till nedskrivning med 4 procent av summan beviljade krediter (RSV Dt 1975:43).

TI, som hävdade att bolaget kunde jämställas varken med banken eller penningförvaltande företag, hemställde att avdrag vid 1976 års taxering skulle begränsas till 1,5 procent av utestående fordringar.

MKSR yttrade i gemensamt beslut angående 1975 och 1976 års taxeringar: *1975 års taxering.* Bolaget är att anse som sådant penningförvaltande företag



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

som avses i första punkten åttonde stycket av anvisningarna till 41 § KL. Dess lånefordringar skall därför betraktas som tillgångar avsedda för omsättning i bolagets rörelse. Värdet å dessa skall upptagas till vad som med hänsyn till risk för förlust och liknande framstår som skäligt. — Vad som framkommit om den av bolaget bedrivna finansieringsverksamheten — främst belåning av avbetalningskontrakt — samt övriga omständigheter ger, oaktat att bolagets förluster hitintills varit av relativt ringa omfattning, med ovan angiven ståndpunkt i vart fall inte anledning till det bedömandet att bolaget är berättigat till avdrag för nedskrivning å lånefordringar efter mindre generösa grunder än som allmänt tillämpas inom bankrörelse. Förutsättningar att bifalla den av TI förda talan föreligger således inte. — *1976 års taxering.* I enlighet med vad som anförts beträffande 1975 års taxering samt då eljest inte framkommit anledning att vid 1976 års taxering vägra bolaget yrkat avdrag för nedskrivning å lånefordringar skall bolagets besvär bifallas.

I enlighet härmed lämnade skatterätten besvären över 1975 års taxeringar utan bifall och nedsatte taxeringarna för 1976 med vissa belopp.

TI överklagade båda årens taxeringar.

KR i Sthlm yttrade: Vid 1975 års taxering är medgivet avdrag för nedskrivning av utestående kundfordringar inte högre än som svarar mot då allmänt tillämpade regler. Besvären i denna del lämnas därför utan bifall. — Vid 1976 års taxering överstiger beviljat avdrag de 4 procent som enligt då gällande praxis godtogs beträffande av bankinstitut beviljade krediter. Fog för höjning av taxeringarna föreligger åtminstone till de belopp TI yrkar.

Hos RR anförde bolaget besvär angående 1976 års taxering och yrkade att MKSR:s beslut i denna del skulle fastställas.

Efter remiss inkom bankinspektionen med yttrande i målet.

TI hemställde om avslag på besvären och anförde: Med hänsyn till att finansbolagen utgör en mer heterogen grupp än bankerna och till svårigheten att göra en meningsfull jämförelse med bank- och finansbolagens reserveringsrätter och handels- och industriföretagens lagernedskrivningsrätter, bör nedskrivning medges på en något mindre bas än som gäller för banker, eller med 4 procent av utnyttjade krediter.

RR yttrade, efter att ha redogjort för sakförhållandena i målet, följande: Bankinspektionen har i sitt yttrande uttalat bl a att en kreditgivning i bank motsvarande bolagets skulle ha dragit kapitaltäckning enligt högsta riskklassen samt att intresse av att genom konsolidering möta svängningar i rörelseresultatet kan anses föreligga för bolagets del. Inspektionen konstaterar att finansbolagen betraktade som grupp inte företer samma homogena bild som bankerna och anser därför att frågan om på vilket underlag nedskrivningen skall beräknas för sådana bolag bör avgöras med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet. För bolaget ligger kreditutnyttjandegraden väl i nivå med den som gäller för svenska banker i allmänhet.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

RR finner att bolaget var ett sådant penningförvaltande företag som avses i punkt 1 åttonde stycket av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen och att dess utestående lånefordringar utgjorde tillgångar avsedda för omsättning i den penningförvaltande rörelse bolaget bedrev. Värdet å lager av sådana tillgångar skall enligt nyssnämnda anvisning upptas till vad som med hänsyn till risk för förlust, prisfall m m framstår som skäligt.

Nedskrivning av utestående fordringar hos ett penningförvaltande företag av förevarande art bör vid taxering medges enligt vad som tillämpas beträffande svensk bank, om företagets verksamhet och dess förhållanden i övrigt är sådana att behovet av nedskrivning skäligen kan jämställas med behovet i sådant hänseende inom bankverksamhet.

Enligt uppgifter som inte bestritts i målet hade av bolaget beviljade krediter under beskattningsåret i genomsnitt utnyttjats till belopp som inte understiger utnyttjandegraden av beviljade krediter för svenska banker i allmänhet. Med hänsyn härtill och till omfattningen av kreditgivningen för avbetalningsköp får bolaget vid taxeringen anses berättigat till nedskrivning av utestående fordringar enligt vad som tillämpas för svensk bank eller med fyra procent av summan beviljade krediter. Bolagets talan skall således bifallas. (RR föredr. 19—20.1; dom 9.2.1982).

*Anm.: Se RÅ 78 1:76 (Skattenytt 1980 s. 87). Se även RSV Dt 1975:53 och Skattenytt 1962 s 428 (Stange).*

**Kan avdrag medges för periodiskt understöd till make fastän någon reglerad underhållsskyldighet inte föreligger**

Besvär av TI angående S:s inkomsttaxering 1976.

S, som var gift sedan december 1973, yrkade i sin självdeklaration avdrag med 6 000 kr för periodiskt understöd till hustrun och hennes dotter, född 1966, båda boende i Tjeckoslovakien.

TN vägrade avdraget.

S yrkade i besvär att avdraget för periodiskt understöd skulle medges. Han anförde som grund att hustrun inte fått emigrationspass av de tjeckiska myndigheterna förrän i april 1976 och att familjen därför fått leva åtskild under beskattningsåret 1975.

LR ansåg S berättigad till avdrag för periodiskt understöd till hustrun med 5 000 kr och för underhållsbidrag till icke hemmavarande barn med 1 000 kr.

TI yrkade hos KR att avdrag för periodiskt understöd till hustrun skulle vägras men att S i stället skulle medges avdrag för periodiskt understöd till styvdottern med ytterligare 1 500 kr eller således med tillhopa 2 500 kr.

KR i Sthlm lämnade besvären utan bifall. (En ledamot var skiljaktig.)

I RR fullföljde TI sin talan och anförde bl a: Den rättsfråga som bör prövas är i vad mån underhåll mellan makar i bestående äktenskap är av avdragsgill natur för utgivaren för tid innan underhållningsskyldigheten dem emellan reg-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

lerats. Enligt punkt 5 andra stycket av anv till 46 § KL medges avdrag för periodiskt understöd med utgivet belopp bl a till make sedan underhållsskyldigheten reglerats. Av sista stycket i samma anvisningspunkt framgår att för annat periodiskt understöd — s k frivilliga understöd — medges avdrag med högst 5 000 kr för varje mottagare. Frågan är nu huruvida avdragsrätten för understöd mellan makar och för övrigt även mellan förutvarande makar uteslutande är knuten till lagrummets andra stycke eller om s k frivilliga understöd kan medföra avdragsrätt därest de allmänna reglerna om skilda hushåll är uppfyllda.

RR lämnade besvären utan bifall och yttrade: S har under beskattningsåret 1975 utgivit periodiskt understöd till sin i Tjeckoslovakien bosatta hustru. Makarna ingick äktenskap 1973. På grund av tjeckisk vägran att utfärda emigrationspass för hustrun har de, med undantag för tillfälliga besök av hustrun i Sverige levt åtskilda fram till april 1976. Med hänsyn härtill får den i punkt 5 första stycket av anv till 46 § angivna förutsättningen för allmänt avdrag för periodiskt understöd — att mottagaren ej tillhör givarens hushåll — anses vara uppfylld.

Då, såvitt visats, underhållsskyldigheten makarna emellan ej varit reglerad gäller enligt punkt 5 sista stycket nämnda anvisningar att det avdragsgilla beloppet är begränsat till 5 000 kr. (RR föredr. 18.11; dom 16.12.1981).

*Anm.: Med reglerad underhållsskyldighet förstås skyldighet att utge understöd som grundar sig på t ex domstolsbeslut.*

**Underhåll till icke hemmavarande styvbarn i upplöst äktenskap**

Besvär av B angående inkomsttaxering 1978.

I sin deklaration yrkade B avdrag med 2 000 kr för underhåll till vardera Anne B född i dec 1959 och Conny B född 1962. B hade varit gift med Annes och Connys moder, Marie B. Sammanlevnaden mellan makarna hade upphört den 1 feb 1977 och äktenskapet hade upplösts genom dom den 15 juli samma år. B var inte biologisk fader till barnen Anne och Conny.

TN vägrade avdraget.

LR yttrade såvitt här är av intresse: I mål angående arvsskatt (Svensk Juristtidning 1952 s 209) har Göta hovrätt konstaterat att styvbarnsförhållandet inte kan anses hävt genom att äktenskapet mellan förälder och styvförälder upplöses. LR gör den bedömningen att skäl för annat betraktelsesätt inte kan anses föreligga vid taxering för inkomstskatt. Enligt 65 § KL skall Conny och Anne således anses som B:s barn den 1 nov 1977. Vidare har upplysts att B utgivit underhåll till barnen med 2 000 kr vardera under beskattningsåret och att de inte varit hemmavarande hos honom den 1 nov 1977. Under sådana förhållanden kan B medges avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn med yrkat belopp, 4 000 kr. — B:s besvär bifalles.

TI anförde besvär med yrkande att B skulle vägras avdrag.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

KR i Gbg yttrade: B:s äktenskap med Marie B upplöstes den 15 juli 1977. I äktenskapet förde Marie B med sig sina två barn Anne, född den 20 dec 1959, och Conny, född den 30 april 1962. B är inte biologisk fader till dessa barn. Makarna har levt åtskilda sedan feb 1977 och B har följaktligen inte levt tillsammans med barnen sedan denna tidpunkt.

Enligt 65 § första stycket KL är det förhållandena den 1 nov året näst före taxeringsåret som är avgörande huruvida den skattskyldige skall anses ha haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock ifråga om barns ålder. Med barn avses jämväl styvbarn.

Styvbarnsförhållandet uppstod genom att B ingick äktenskap med Marie B och får anses ha upphört, när äktenskapet upplöstes. Anne och Conny var på grund härav icke längre styvbarn till B den 1 nov 1977. Han är förty inte berättigad till avdrag för bidrag till underhåll till Anne och Conny enligt 46 § 2 mom 4) KL. Ej heller är han berättigad till avdrag för bidraget enligt samma lagrum p 1), eftersom inget av barnen vid nyss angiven tidpunkt fyllt 18 år.

I besvär hos RR yrkade B avdrag med 4 000 kr för underhållet till barnen. — RR: ej ändring. (RR föredr. 18.11; dom 16.12.1981.)

*Anm.: Se prop. 1978/79:12 s 87—89.*

**Fördelning av rörelseinkomst mellan kommuner**

Besvär av AB Svenska Fläktfabriken angående inkomsttaxering 1975.

Bolaget taxerades år 1975 till statlig inkomstskatt i Nacka kommun samt till kommunal inkomstskatt i ett stort antal kommuner, däribland Nacka, Södertälje, Söderköpings, Jönköpings och Växjö kommuner. Sedan vederbörande allmänna ombud för mellankommunala mål anfört besvär hos MKSR såvitt angick taxeringen till statlig inkomstskatt och taxeringarna till kommunal inkomstskatt i de nämnda fem kommunerna, bestämde skatterätten genom beslut den 15 dec 1976 ifrågavarande taxeringar till vissa belopp. KR i Sthlm, dit bolaget överklagade skatterättens beslut, gjorde enligt dom den 28 mars 1979 ej ändring i beslutet. KR:s dom vann laga kraft.

I skrivelse, som inkom till RR den 25 sept 1980, anförde bolaget besvär i särskild ordning över inkomsttaxeringarna. Bolaget åberopade besvärsrätt enligt 100 § första stycket 1) TL och anförde till stöd för sin talan i huvudsak att bolaget hade beskattats för en icke skattepliktig inkomst av 372 950 kr från ett ömsesidigt försäkringsbolag i likvidation. Bolaget yrkade nedsättning av taxeringarna med angivet belopp.

Allmänna ombudet tillstyrkte bifall till besvären och föreslog att nedsättningen av kommunaltaxeringarna skulle ske i ovannämnda fem kommuner.

Det kan anmärkas att av bolagets sammanlagda taxeringar till kommunal inkomstskatt drygt 84 procent belöpte på ifrågavarande fem kommuner.

RR yttrade: Av utredningen i målet framgår att bolaget blivit taxerat till såväl statlig inkomstskatt i Nacka kommun som kommunal inkomstskatt fördelat på Nacka, Södertälje, Söderköpings, Jönköpings, Växjö, Uppsala, Norrköpings, Kalmar, Malmö, Göteborgs, Uddevalla, Skövde, Karlstads, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Falu, Gävle, Sundsvalls, Umeå, Holmsunds och Luleå kommuner samt Gustav Adolfs församling i Habo kommun och Västerleds och Hägerstens församlingar i Stockholms kommun för ett belopp av 372 950 kr utgörande utbetalning från ömsesidigt försäkringsbolag. Anledning saknas till annat antagande än att beloppet utbetalats till bolaget i egenskap av delägare i olycksfallsförsäkringsbolaget med anledning av detta bolags likvidation samt att det utgör vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring. Sådan vinstandel



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

är, vilket framgår av RR:s avgörande i rättsfallet RÅ 1980 1:8, ej skattepliktig inkomst. Bolaget skall således ej beskattas för beloppet.

RR upptar besvären avseende taxeringarna i Nacka, Södertälje, Söderköpings, Jönköpings och Växjö kommuner till prövning enligt 103 § och finner att bolaget äger besvärsrätt enligt 100 § första stycket 1) TL. På grund av det anförda bifalles såtillvida bolagets talan att RR nedsätter taxeringarna till följande belopp (beloppen här uteslutna; sammanlagd nedsättning uppgick till 314 340 kr).

Såvitt avser taxeringarna till kommunal inkomstskatt i Uppsala, Norrköpings, Kalmar, Malmö, Göteborgs, Uddevalla, Skövde, Karlstads, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Falu, Gävle, Sundsvalls, Umeå, Holmsunds och Luleå kommuner samt Gustav Adolfs församling i Habo kommun och Västerleds och Hägerstens församlingar i Stockholms kommun skall besvären enligt 103 § TL prövas av MKSR. Med hänsyn härtill föranleder besvären i denna del inte annan RR:s åtgärd än att handlingarna överlämnas till MKSR. (RR föredr. 9.12; dom 30.12.1981.)

*Anm.: Se SkU 1981/82:14, s 18. AO:s begränsning av nedsättningen till de fem kommunerna underkändes alltså.*

**Kan juridisk person godtas som ombud i mål enligt förvaltningsprocesslagen?**

Vid föredragning den 7 okt 1981 inför en av RR:s avdelningar av de besvär Esselte Dymo Aktiebolag anfört över patentbesvärsrättens beslut den 7 okt 1980 i mål angående registrering av mönster, i vilket mål klagandebolagets talan fördes av Sven Lorenz Aktiebolag, förordade avdelningen med stöd av 5 § första stycket första punkten lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar att frågan om Sven Lorenz Aktiebolags behörighet att vara ombud för klagandebolaget skulle avgöras av RR i dess helhet.

RR upptog härefter målet till avgörande i plenum, varvid RR:s flesta ledamöter (regeringsråden *Wieslander, Cars, Lidbeck, Nordlund, Reuterswärd, Petrén, Brodén, Hultqvist, Björne, Voss* och *Tottie)* förenade sig om följande beslut: Enligt 48 § förvaltningsprocesslagen får den som för talan i mål anlita ombud eller biträde. Detsamma gäller enligt 6 § förvaltningslagen den som för talan i ärende hos förvaltningsmyndighet. Lagrummen innehåller också identiska bestämmelser om förutsättningarna för avvisande av ombud eller biträde.

Av förarbetena till 6 § förvaltningslagen framgår att de i denna paragraf upptagna reglerna inte innebär något hinder mot att juridisk person fungerar som ombud. I förarbetena till förvaltningsprocesslagen har frågan inte berörts. Detta förhållande utgör stöd för att de båda identiska stadgandena, som tillkommit vid samma tidpunkt, bör tolkas på samma sätt, det vill säga på det sätt som angivits i förarbetena till 6 § förvaltningslagen. Något hinder mot att anlita juridisk person som ombud i mål som handläggs enligt förvaltningsprocesslagen kan därför numera anses föreligga.

På grund av det anförda finner RR att Sven Lorenz Aktiebolag är behörigt att såsom ombud föra Esselte Dymo Aktiebolags talan i målet. (RR föredr. 7.10.1981; beslut 14.1.1982.)

Nio regeringsråd *(Paulsson, Simonsson, Hellner, Delin, Wahlgren, Mueller, Engblom, Brink* och *(Widmark)* var av skiljaktig mening och anförde: Den till plenum hänskjutna frågan avser



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

huruvida en juridisk person kan vara ombud för part i ett vid RR anhängigt mål om registrering av mönster. Spörsmålet torde emellertid inte kunna begränsas till förhållandet i detta mål. Det svar som ges på den hänskjutna frågan torde i realiteten komma att gälla det betydligt vidsträcktare problemet om juridisk person överhuvud taget kan godkännas som rättegångsombud vid allmän förvaltningsdomstol. — RR har tidigare tagit ställning till denna fråga genom ett avgörande i plenum den 1 okt 1963 (se RÅ 1963 ref 37). I detta mål fann RR att juridisk person inte kunde godkännas som parts rättegångsombud. Denna bedömning överensstämmer med vad som gäller enligt rättegångsbalken. Varken införandet av förvaltningsprocesslagen (1971:291) och förvaltningslagen (1971:290) eller utvecklingen i praxis innebär att rättsläget förändrats i förhållande till vad som gällde vid tiden för 1963 års pleniavgörande. — En ändring i rättsläget, innebärande en rättstillämpning motsatt den som enligt rättegångsbalken gäller för rättegång vid allmän domstol, bör inte komma till stånd genom att RR bestämmer sig för att lägga om praxis. — På grund av det anförda besvarar vi den till plenum hänskjutna frågan så att Sven Lorenz Aktiebolag inte är behörigt att vara ombud i målet för Esselte Dymo Aktiebolag.

Ett annat regeringsråd *(Hilding)* var av skiljaktig mening och anförde: I 12 kap 2 § första stycket rättegångsbalken stadgas att som ombud inte får brukas annan än den som rätten med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet finner lämplig att vara ombud i målet. Ombud skall vidare enligt huvudregeln i paragrafens andra stycke vara svensk medborgare med hemvist i riket. Enligt tredje stycket får den ej vara ombud som är omyndig eller i konkurstillstånd. Varken förvaltningslagen eller förvaltningsprocesslagen innehåller några motsvarande bestämmelser. — Enligt 6 § andra stycket förvaltningslagen får myndigheten avvisa ombud eller biträde som visar oskicklighet eller oförstånd eller motsvarande bestämmelse i 48 § andra stycket förvaltningsprocesslagen. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med innehållet i 12 kap 5 § rättegångsbalken. — I kommentaren till 6 § förvaltningslagen uttalar departementschefen att de i paragrafen upptagna reglerna inte innebär något hinder mot att juridisk person fungerar som ombud (prop 1971:30 del 2 s 362). Någon erinran mot detta uttalande görs inte i konstitutionsutskottets utlåtande (KU 1971:36). Såvitt avser 48 § förvaltningsprocesslagen berörs frågan inte i kommentaren (se prop 1971:30 del 2 s 601—603). — Enligt 49 § första stycket förvaltningsprocesslagen gäller att fullmakt skall innehålla ombudets namn och att, om ombudet får sätta annan i sitt ställe, detta skall anges. Bestämmelser av samma innebörd finns i 12 kap rättegångsbalken (12 och 13 §§). Däremot innehåller förvaltningslagen inga motsvarande bestämmelser. I det till lagrådet remitterade förslaget till förvaltningsprocesslag (prop 1971:30 del 3 s 123) hade lagrummet den avfattningen, att fullmakt skulle utfärdas för viss person. Lagrådet förordade emellertid att bestämmelser i stället, till närmare överensstämmelse med rättegångsbalkens regler, skulle ges den lydelse som framgår av vad nyss nämnts (prop 1971:30 del 2 s 695). Vid anmälan av lagrådets yttrande förklarade departementschefen (s 705) att han godtog lagrådets förslag till utformning. Någon kommentar i fråga om innebörden av den ändrade lydelsen gjordes inte. — Det bör slutligen i vad avser förvaltningsprocesslagen nämnas att såväl förvaltningsdomstolskommitténs förslag (SOU 1966:70) som förslaget i JU 1970:11 innehöll hänvisningar till ett stort antal lagrum i 12 kap rättegångsbalken, däribland den inledningsvis återgivna 2 § som anger de personliga kvalifikationskraven för ombud och biträde. Departementschefen föreslog emellertid, att hänvisningarna till rättegångsbalken slopades och att i stället vissa grundläggande regler rörande ombud och biträde infördes direkt i förvaltningsprocesslagen (48 och 49 §§). Han anförde därvid att de regler om ombud och biträde, som avsågs med hänvisningarna, var mycket detaljerade och omfattande och att något behov av så utförliga regler i ämnet knappast fanns utanför tvistemålsprocessens område (prop 1971:30 del 2 s 602). — Vid de allmänna förvaltningsdomstolarna förekommer ett brett spektrum av mål av inbördes mycket olikartad beskaffenhet. Det kan gälla så skilda ting som exempelvis beräkning av kilometerskatt och omhändertagande av barn för samhällsvård. Härtill skall läggas kommunalbesvärsmålen som har sin egen specifika karaktär. Enligt min mening bör dessa olika typer av mål inte skäras över en kam, när det gäller frågan om behörighet för juridisk person att uppträda som ombud. Lagstiftningen kan inte anses lägga



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

hinder i vägen för att en differentiering görs i detta avseende. — Nu förevarande mål gäller registrering av mönster. Sedan länge tillämpas i det svenska patent- och registreringsverket — på samma sätt som i de övriga nordiska länderna — den ordningen att fullmakt för juridisk person godtages i mål om patent, mönsterskydd och ensamrätt till varumärke. Att i dessa mål ställa nya krav i fråga om fullmakten vid handläggning i regeringsrätten eller patentbesvärsrätten kan inte anses av behovet påkallat. — På grund härav finner jag, i likhet med majoriteten, att Sven Lorenz Aktiebolag är behörigt att som ombud föra Esselte Dymo Aktiebolags talan i målet hos RR.

Regeringsrådet *(Lidbeck)* anförde till utveckling av sin mening: I plenimålet RÅ 1963 ref 37 uttalade RR att juridisk person ej kan godkännas som parts rättegångsombud. Vid den tiden fanns det inga för förvaltningsprocessen meddelade bestämmelser om rättegångsombud. Bestämmande för utgången i plenimålet torde ha varit att rättegångsbalkens regler om processen vid de allmänna domstolarna inte medger att juridisk person används som rättegångsombud vid de allmänna domstolarna. — Vid förvaltningsrättsreformen 1972 tillkom bestämmelser om ombud i förvaltningsmål. Bestämmelserna är intagna för förvaltningsmyndigheternas del i 6 § förvaltningslagen och för förvaltningsdomstolarnas del i 48 § förvaltningsprocesslagen. Bestämmelserna som är likalydande innehåller i motsats til rättegångsbalkens motsvarande bestämmelser inte några kvalifikationskrav för den som anlitas som ombud. I förarbetena uttalade departementschefen att hinder ej möter att anlita juridisk person som ombud vid förvaltningsmyndighet. Beträffande ombud vid förvaltningsdomstol erinrade departementschefen om pleniavgörandet 1963 utan att uttala sig om huruvida det alltjämt skulle anses som vägledande. Med hänsyn till vad sålunda förekommit råder det tvekan om innebörden av 48 § förvaltningsprocesslagen i det hänseende varom nu är fråga. RR har senast i målet RÅ 1979 Bb 49 vidhållit den rättstillämpning som kommit till uttryck i plenimålet från 1963. Hinder kan emellertid inte anses föreligga att RR på nytt tar ställning till frågan. — Det mål som nu har hänskjutits till plenum har överklagats från patentbesvärsrätten. Vid denna domstol har juridisk person sedan länge godtagits som rättegångsombud. Några olägenheter synes detta inte ha medfört. Det synes inte finnas anledning att påtvinga parterna i patentbesvärsmål och andra besvärsmål inom immaterialrättens område en annan ordning tillämpas inom hela det område av förvaltningsrättskipningen för vilket RR har ansvaret i fråga om rättsutvecklingen. Vad frågan nu gäller är alltså om juridisk person kan godtagas som rättegångsombud även i andra besvärsmål än patentmål och liknande. — Behov av att kunna använda juridisk person som rättegångsombud torde finnas inom andra områden än det immaterialrättsliga. Praktiska skäl talar för att den som anlitat banks notariatavdelning eller ett revisionsaktiebolag för upprättande av självdeklaration bör få använda sig av samma medhjälpare som ombud vid ett överklagande av åsatt taxering. Likaså bör den som anlitat en speditionsfirma vid införsel av vara kunna anlita samma firma vid anförande av besvär över tullmyndighets beslut. Det förefaller överhuvudtaget som om goda skäl kan anföras för att frågan om rätt att använda sig av juridisk person som ombud bör bedömas på samma sätt inom myndighetsförvaltningen och i förvaltningsrättsskipningen. Några olägenheter synes en sådan ordning inte behöva medföra. — Den rättstillämpning som kommit till uttryck i RR:s avgöranden 1963 och 1979 bör därför inte längre vidhållas.

Regeringsrådet *(Petrén)* anförde till utveckling av sin mening: I RÅ 1977 ref 54 har jag utvecklat synpunkter på den nu föreliggande frågan. Nu ställd fri efter sakens upptagande i plenum finner jag angelägenheten av att förvaltningsförfarandet är så enhetligt som möjligt, oavsett om förvaltningslagen eller förvaltningsprocesslagen tillämpas, vara den faktor som bör ges avgörande betydelse vid besvarande av den till plenum hänskjutna frågan.

Regeringsrådet *(Wahlgren)* anförde till utveckling av sin mening: Enligt min mening bör åt uttrycket ”ombud eller biträde” i 48 § förvaltningsprocesslagen — i överensstämmelse med hittillsvarande praxis i regeringsrätten — även i fortsättningen ges den tolkningen att endast fysiska personer kan komma i fråga, och detta trots att genom identiskt ordval i författningstext (6 § första stycket förvaltningslagen) juridiska personer tillåts hos förvaltningsmyndigheter. Jag är medveten om att den här föreslagna olikheten medför praktiska olägenheter för vissa rättssökande. Olä-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

genheterna med en ordning enligt vilken juridiska personer kan tillåtas som ombud i förvaltningsdomstolar är enligt min mening emellertid betydligt större och av en annan och allvarligare natur.

Till att börja med må konstateras att ett stort antal personer nödgas att i sin dagliga verksamhet ha kontakt med förvaltningsmyndigheter. En process hos förvaltningsdomstol är däremot inte ett lika naturligt inslag i samhällslivet, även om sådana är vanligt förekommande. Förvaltningsprocessen är till för att slita tvister. Förfarandet där är i sina grundläggande delar detsamma som vid allmänna domstolar. — Processer är ofta kostsamma, inte minst för samhället. En strävan bör därför vara att så långt det är möjligt nedbringa kostnaderna utan att göra avkall på parternas möjlighet att komma till sin rätt. Ett sätt att nedbringa kostnaderna är att göra processföringen så effektiv som möjligt. Detta förutsätter att i den mån parter förlitar sig på ombud eller biträden, dessa är insatta i såväl sakfrågan som processförutsättningarna och även i övrigt väl ägnade att på bästa sätt tillvarata partens intressen i processen. Ett huvudkrav är att det är just den företrädda partens intresse som skall tillgodoses. I 12 kap 4 § rättegångsbalken — som saknar motsvarighet i förvaltningsprocesslagen — finns en regel till förebyggande av intressekonflikter, nämligen förbudet för den att brukas som ombud som tagit befattning med saken som ombud för motparten. Den i nyssnämnda paragraf upptagna regeln torde ge uttryck för en rättsgrundsats, som bör uppehållas även inom förvaltningsprocessen. — De juridiska personerna är av mångskiftande slag, t ex aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska och ideella föreningar. Visar ombud eller biträde oskicklighet eller oförstånd eller är han eljest olämplig, får han enligt 48 § andra stycket förvaltningsprocesslagen avvisas. Enligt min mening är det tveksamt hur denna bestämmelse skall tillämpas på juridisk person. Samma typ av tveksamhet uppkommer beträffande sättet på vilket en juridisk person skall styrka sin behörighet när det gäller processhandlingar; gäller här vanliga ställföreträdarregler, så att t ex firmatecknare äger i processen företräda den juridiska person åt vilken rättegångsfullmakten lämnats, eller skall särskild behörighet krävas? Vidare kan när det gäller intresseföreningar inte uteslutas att det föreligger intressemotsättningar mellan föreningen och vissa av dess medlemmar, som processen kan röra direkt eller indirekt. Frågan kan då uppkomma — även om den inte direkt förs fram i processen — om lämpligheten av att intresseföreningen över huvud taget uppträder som ombud. — Antar RR den rättsgrundsatsen att juridisk person får uppträda som ombud kan således i enlighet med vad jag här har utvecklat konsekvensen bli att förfarandet i förvaltningsdomstolarna kompliceras på olika sätt till följd varav kan befaras ökade kostnader.

Regeringsrådet *(Mueller)* tillade: De allmänna föreskrifter om ombud, som gäller vid domstol eller myndighet enligt rättegångsbalken, förvaltningsprocesslagen (1971:290), omfattar inte någon uttrycklig reglering angående parters rätt att anlita juridiska personer som ombud hos domstol eller myndighet. Att en sådan reglering inte finns torde bero på att föreskrifterna om rätt för parter att anlita ombud har till huvudsakligt syfte att trygga parternas rätt att skaffa sig den hjälp de behöver för att utföra sin talan och att den hjälp som avses, nämligen att utforma parternas talan muntligen eller skriftligen, kan ges endast av fysiska personer. I den mån en juridisk person uppträder inför domstol eller myndighet kan detta ske endast genom en eller flera fysiska personer. — Enligt dessa föreskrifter kan alltså juridiska personer överhuvudtaget inte vara ombud eller ärende hos domstol eller myndighet. I förarbetena till 6 § förvaltningslagen (prop 1971:30 s 362) anförs visserligen att reglerna i den paragrafen inte innebär något hinder mot att juridisk person fungerar som ombud. Den närmare innebörden i att en juridisk person skall fungera ombudsfunktionen anges emellertid ej. Uttalandet har inte heller kommit till



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

uttryck i lagtexten. Det utgör därför, mot bakgrund av vad som anförts i föregående stycke inte tillräcklig grund för en annan tolkning än den som nyss angetts. — Efter vad som anförts återstår endast att bedöma om en fullmakt för en juridisk person, t ex ett aktiebolag, kan tolkas såsom en ställföreträdare. Därvidlag är att märka att en fullmakt enligt 49 § första stycket förvaltningsprocesslagen — liksom enligt 12 kap 12 § rättegångsbalken — skall innehålla ombudets namn. Om fullmakten endast namnger bolaget — och inte ställföreträdaren — kan alltså fullmakten inte godtagas.

*Anm: Se RÅ 1963 ref 37; RÅ 1977 ref 54; RÅ 79 Bb 49. Se även prop 1971:30 del 2 s 362, 601—603, 695, 705; prop 1971:30 del 3 s 123; KU 1971:36; JU 1970:11; SOU 1966:70.*

*Av det återgivna rättsfallet torde framgå att juridisk person kan godtas som ombud även i t ex taxerings- och uppbördsmål.*



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

**Riksskatteverkets författningssamling**

**Serie Dt** Direkt skatt — Taxering

ISSN 0347-3023

**RSFS 1982:42**

**RSV Dt 1982:4**

Utkom från trycket den 6 oktober 1982

# Riksskatteverkets föreskrifter m m om omräkningstal vid realisationsvinstbeskattning av fastighet att tillämpas vid 1983 års taxering;[1]

utfärdade den 26 augusti 1982.

## 1 Omräkningstal vid realisationsvinstbeskattning av fastighet

RSV har med stöd av bestämmelserna i punkt 2 a elfte stycket av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (KL) fastställt nedan angivna omräkningstal att användas vid realisationsvinstbeskattning av fastighet, som avyttras under kalenderåret 1982.[2]

*Föreskrifter:*

| Anskaffningsår[3] | Omräkningstal | Anskaffningsår[3] | Omräkningstal |
|---|---|---|---|
| 1952 | 5,52 | 1968 | 3,24 |
| 1953 | 5,44 | 1969 | 3,15 |
| 1954 | 5,40 | 1970 | 2,95 |
| 1955 | 5,23 | 1971 | 2,74 |
| 1956 | 5,01 | 1972 | 2,59 |
| 1957 | 4,80 | 1973 | 2,43 |
| 1958 | 4,58 | 1974 | 2,20 |
| 1959 | 4,55 | 1975 | 2,01 |
| 1960 | 4,38 | 1976 | 1,82 |
| 1961 | 4,27 | 1977 | 1,63 |
| 1962 | 4,09 | 1978 | 1,48 |
| 1963 | 3,98 | 1979 | 1,39 |
| 1964 | 3,85 | 1980 | 1,22 |
| 1965 | 3,66 | 1981 | 1,09 |
| 1966 | 3,45 | 1982 | 1,00 |
| 1967 | 3,30 | | |

[1] Jfr RSFS 1981:42 RSV Dt 1981:16.
[2] Vid realisationsvinstbeskattning enligt äldre regler i fall som avses i punkt 11 av ikraftträdandebestämmelserna till SFS 1976:343 har RSV även fastställt omräkningstal i RSFS 1982:43 RSV Dt 1982:13.
[3] Resp det år till vilket ingångsvärdet (eller de avdragsgilla förbättringskostnaderna m m) eljest hänför sig.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

**RSFS 1982:42**
**RSV Dt 1982:4**

Fr o m 1982 års taxering har införts nya bestämmelser i fråga om realisationsvinstberäkning vid avyttring av fastighet (SFS 1980:998).

För fastigheter som har avyttrats under år 1982 och som har förvärvats år 1980 eller senare sker normalt inte någon omräkning med omräkningstal. Undantag kan dock förekomma om den avyttrade fastigheten är en s k ersättningsfastighet vars förvärvstidpunkt har tidigarelagts. Enligt de nya bestämmelserna får omräkning ske först efter det fjärde året efter det år då fastigheten förvärvades respektive de avdragsgilla kostnaderna lades ned. Beräknas ett ingångsvärde med ledning av ett taxeringsvärde för visst år får omräkning av ingångsvärdet ske först efter fjärde året efter förstnämnda år.

För fastigheter som har avyttrats under år 1982 och som har förvärvats år 1979 eller tidigare gäller särskilda övergångsregler. Enligt dessa gäller för avyttringar som sker under år 1982 att ingångsvärde och avdragsgilla förbättringskostnader omräknas med omräkningstalet för andra året efter det år då fastigheten förvärvades respektive kostnaderna lades ned. Om en fastighet har förvärvats år 1975 och förbättringskostnader har lagts ned år 1976 omräknas ingångsvärdet med omräkningstalet för år 1977 och förbättringskostnaderna med omräkningstalet för år 1978.

Har en fastighet förvärvats före år 1952 skall den anses förvärvad den 1 januari 1952. Det innebär att om fastigheten har förvärvats t ex år 1946 omräknas ingångsvärdet med omräkningstalet för år 1954.

Närmare uppgifter om på vilket sätt omräkningstalen skall användas då en fastighet avyttras under kalenderåret 1982 finns i deklarationsblanketterna T 2 och T 2 A.

## 2 Omräkningstal vid uppskov med beskattning av realisationsvinst

RSV har vidare med stöd av bestämmelserna i 11 § andra stycket lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst fastställt nedan angivna omräkningstal att användas vid omräkning av uppskovsbelopp.

Vid avyttring av ersättningsfastighet skall de avdrag som får göras vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust minskas med uppskovsbeloppet. Har ersättningsfastighet enligt detta stycke avyttrats under kalenderåret 1982 skall uppskovsbeloppet omräknas på sätt framgår av nedanstående tabell. Dock iakttas att om en ersättningsfastighets förvärvstidpunkt har tidigarelagts skall motsvarande tidigareläggning ske vid omräkning av uppskovsbeloppet. Omräkning på detta sätt gäller avyttringar som sker efter utgången av år 1978 och under förutsättning att den fastighet som uppskovet hänför sig till, har avyttrats efter utgången av mars månad 1976.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

| År för förvärv av ersättningsfastigheten | Omräkningstal |
|---|---|
| 1977 och tidigare | 1,39 |
| 1978 | 1,22 |
| 1979 | 1,09 |
| 1980, 1981 eller 1982 | 1,00 |

Om den fastighet, som uppskovsbeloppet hänför sig till, avyttrats före utgången av mars månad 1976 tillämpas fortfarande lagen (1968:276) om uppskov i vissa fall med beskattning av realisationsvinst i dess lydelse intill den 22 juni 1976.

---

RIKSSKATTEVERKET

GÖSTA EKMAN

*Lars Malmberg*
(Avdelningen för direkt skatt, taxeringssektionen)



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

Riksskatteverkets författningssamling

Serie Dt Direkt skatt — Taxering

ISSN 0347-3023

RSFS 1982:43

RSV Dt 1982:13

Utkom från trycket den 4 oktober 1982

# Riksskatteverkets föreskrifter om omräkningstal vid realisationsvinstbeskattning av fastighet enligt punkt 11 av övergångsbestämmelserna (SFS 1976:343) till reglerna om realisationsvinstbeskattningen att tillämpas vid 1983 års taxering;[1]

utfärdade den 26 augusti 1982.

Skattepliktig realisationsvinst beräknas enligt de äldre bestämmelser, som tillämpades före den 1 april 1976, även efter denna tidpunkt i fråga om fastigheter som avyttras genom expropriation eller liknande förfarande i de fall egendomen ej tagits i besittning men talan i målet väckts före nämnda dag.

RSV har fastställt nedan angivna omräkningstal att användas vid realisationsvinstbeskattning av fastighet enligt äldre regler i fall som avses punkt 11 av övergångsbestämmelserna till SFS 1976:343 vid avyttring under kalenderåret 1982.

| Anskaffningsår[2] | Omräkningstal | Anskaffningsår[2] | Omräkningstal |
|---|---|---|---|
| 1914 | 17,81 | 1931 | 11,27 |
| 1915 | 15,49 | 1932 | 11,49 |
| 1916 | 13,70 | 1933 | 11,79 |
| 1917 | 10,86 | 1934 | 11,72 |
| 1918 | 7,68 | 1935 | 11,49 |
| 1919 | 6,65 | 1936 | 11,34 |
| 1920 | 6,62 | 1937 | 11,06 |
| 1921 | 7,71 | 1938 | 10,79 |
| 1922 | 9,52 | 1939 | 10,54 |
| 1923 | 10,24 | 1940 | 9,37 |
| 1924 | 10,24 | 1941 | 8,28 |
| 1925 | 10,06 | 1942 | 7,68 |
| 1926 | 10,42 | 1943 | 7,58 |
| 1927 | 10,54 | 1944 | 7,61 |
| 1928 | 10,48 | 1945 | 7,64 |
| 1929 | 10,60 | 1946 | 7,61 |
| 1930 | 10,93 | 1947 | 7,42 |

[1] Jfr Dnr 774/81-302

[2] Resp det år till vilket ingångsvärdet (eller de avdragsgilla förbättringskostnaderna m m) eljest hänför sig.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42

| Anskaffningsår[1] | Omräknings-tal | Anskaffningsår[1] | Omräknings-tal |
|---|---|---|---|
| 1948 | 7,07 | 1966 | 3,45 |
| 1949 | 6,96 | 1967 | 3,30 |
| 1950 | 6,88 | 1968 | 3,24 |
| 1951 | 5,94 | 1969 | 3,15 |
| 1952 | 5,52 | 1970 | 2,95 |
| 1953 | 5,44 | 1971 | 2,74 |
| 1954 | 5,40 | 1972 | 2,59 |
| 1955 | 5,23 | 1973 | 2,43 |
| 1956 | 5,01 | 1974 | 2,20 |
| 1957 | 4,80 | 1975 | 2,01 |
| 1958 | 4,58 | 1976 | 1,82 |
| 1959 | 4,55 | 1977 | 1,63 |
| 1960 | 4,38 | 1978 | 1,48 |
| 1961 | 4,27 | 1979 | 1,39 |
| 1962 | 4,09 | 1980 | 1,22 |
| 1963 | 3,98 | 1981 | 1,09 |
| 1964 | 3,85 | 1982 | 1,00 |
| 1965 | 3,66 | | |

RIKSSKATTEVERKET

GÖSTA EKMAN

*Lars Malmberg*
(Avdelningen för direkt skatt, taxeringssektionen)

[1] Resp det år till vilket ingångsvärdet (eller de avdragsgilla förbättringskostnaderna m m) eljest hänför sig.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-31 13:45:42